

Súd: Okresný súd Nitra
Spisová značka: 19C/22/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4121206495
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 01. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Lucia Kuzmová
ECLI: ECLI:SK:OSNR:2023:4121206495.8

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Nitra sudkyňou JUDr. Luciou Kuzmovou v spore žalobcu: Ľubomír O., nar. XX.X.XXXX, bytom 1. mája XXX/X, XXX 05 Nitra, proti žalovaným: 1. Q. O., nar. 10.1.1973, bytom Svätoplukovo 22, 951 16 Svätoplukovo, 2. U. O.ová, nar. XX.X.XXXX, bytom 1. mája XXX/X, 949 05 Nitra - Dolné Krškany, 3. Y. O.ová, nar. XX.XX.XXXX, bytom 1. mája XXX/X, XXX 05 Nitra - Dolné Krškany, žalovaná v 3.rade zastúpená Mgr. Ondrejom Brlášom, advokátom, IČO: 42 428 521, so sídlom Štefánikova trieda 9, 949 01 Nitra, o určenie neplatnosti vydedenia, takto

rozhodol:

I. Súd žalobu zamietá.

II. Žalovanému v 1. rade a žalovanej v 2. rade voči žalobcovi súd nárok na náhradu trov konania nepriznáva.

III. Žalovaná v 3. rade má voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie ako aj nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %, o výške ktorej bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

odôvodnenie:

X. Žalobou doručenou E. súdu A. sa žalobca domáhal, aby súd určil, že je zákonným dedičom po poručiteľovi, jeho otcovi U. O., nar. X.X.XXXX, zomr. X.XX.XXXX, naposledy bytom 1. mája 180/5, Nitra - Dolné Krškany v prvej dedičskej skupine podľa § 473 Občianskeho zákonníka z dôvodu neexistencie dôvodu vydedenia uvedeného v listine o vydedení spísanej vo forme notárskej zápisnice dňa 12.5.2015 na Notárskom úrade JUDr. Gabriely Rehákovéj.

2. Žalobu odôvodnil tým, že poručiteľ nemal dôvod žalobcu vydediť. Počas života poručiteľa žili v spoločnej domácnosti bez konfliktov, žalobca je zamestnaný, jeho výplata chodila na pranie poručiteľovej manželky na jej účet až do 8.10.2020. V posledných mesiacoch bol poručiteľ hospitalizovaný na liečení vo Veľkom Záluží, kde ho spolu so setrou Jarmilou O. pravidelne navštevovali. Vždy, keď to bolo možné, ho brávali na priepustku domov. Žalobcova dcéra X. O. poručiteľa ostrihala. Počas sviatkov usporiadávali rodinné posedenia. Žalobca uvádzal, že je zamestnaný ako robotník v prevádzke 12 hodín denne s nadčasmi, ráno vstáva o 4:00 a príde domov o 20:00. Venuje sa aj pomocným prácam v záhradke, a to po nočnej alebo ak nemá naplánovanú poobednú smenu. Keď sa pokazila vodovodná batéria, žalobca kúpil novú a vymenil ju a doteraz čaká, kto mu na ňu prispeje. Náklady na pohreb boli hradené z účtu žalobcu, s ktorým disponuje manželka poručiteľa, žalovaná v 3. rade. Keď matka ovdovela a prišiel nedoplatok za spotrebované energie za rok 2020, tento nedoplatok spolu so sestrou Jarmilou uhradili. Mzda žalobcu zostala na účte manželky poručiteľa, ona má aj účtovnú knižku, preto ju žalobca nevie predložiť, nie je majiteľom účtu, na ktorý chodila jeho výplata. Žalobca ďalej tvrdil, že zostatok jeho peňažných prostriedkov k 8.10.2020 predstavoval sumu 13 398,26 eur. V

priebehu konania žalobca ďalej tvrdil, že ako pomoc pri opatrovaní chorého poručiteľa mu mal poskytnúť finančné prostriedky, a to v roku 2015 v sume 4 271,68 eur, v roku 2016 v sume 2 906,24 eur, v roku 2017 v sume 4 200,79 eur, v roku 2018 v sume 4 044,84 eur, v roku 2019 v sume 7 319,77 eur, v roku 2020 v sume 8 936,03 eur a v roku 2020 v sume 5 766,46 eur. Žalobca ďalej dôvodil, že financoval liečbu poručiteľa. Poručiteľ preto nemohol mať dôvod žalobcu vydediť. K alkoholu nemá vzťah, nechutí mu a od vína mu býva nevoľno. V súčasnosti nemá žalobca nijaký úver, je zamestnaný, býva na adrese trvalého bydliska v spoločnej domácnosti s matkou, sestrou Jarmilou O. a jej synom D. Q.. Príležitostne príde matku navštíviť aj brat Vladimír O..

3. Žalovaní v 1., 2. a 3. rade žiadali žalobu zamietnuť ako nedôvodnú.

4. Žalovaný v 1. rade v písomnom vyjadrení k žalobe ako aj vo výsluchu na pojednávaní uvádzal, že žalobca síce býval na adrese ako poručiteľ, poručiteľovi v chorobe a ani v starobe nepomáhal, a to ani v posledných dňoch jeho života. Vtedy mu bola oporou len manželka Anna 24 hodín denne. Ak otec chcel s niečím pomôcť, žalobca to odmietol s tým, že nemá čas, že ide do práce alebo prišiel z práce. Žalobca len ležal v posteli prípadne sa šiel najesť alebo na počítači podával stávkový zápas, hokej, futbal. Týmito stávkami si žalobca priviedol na seba dlžoby a tým aj ohrozenie straty peňazí z vlastného účtu. Následným nesplácaním bytu na Štúrovej ulici v Nitre oň prišiel. Následne mu matka a otec poskytli ubytovanie a na matkin účet si mohol žalobca nechať zasielať výplatu. Z tejto výplaty boli hradené náklady žalobcu na bývanie u rodičov a zbytok mu bol vrátený. Žalobca poručiteľa v posledných dňoch života navštevoval vo Veľkom Záluží s cieľom vymámiť od neho nejaký majetok. To sa mu už nepodarilo, pretože otec bol už nesvojprávny. Otca väčšinou strihávala jeho dcéra Jarmila, prípadne šiel k holičovi, nestrihávala ho vnučka Soňa. Tá prišla na návštevy, len ak bola oslava. Vnučka Soňa nemá vedomosť o tom, ako to v domácnosti otca a žalobcu fungovalo. Žalobca uvedený spôsob života praktizuje dodnes a ani v súčasnosti neposkytuje už len zostávajúcej a chorej matke žiadnu pomoc v jej starobe a je jej len na príťaž. Neplatí jej už ani len náklady za svoje bývanie, už viac ako rok jej peniaze na účet neposielal. Poplatok za komunálny odpad si žalobca musel hradiť, pretože má trvalý pobyt na adrese 1. mája, čo však nepreukazuje, že platil a platí aj náklady na bývanie (elektrina, plyn, voda, kanalizácia, opravy domu, úpravy a údržba okolia domu). Náklady na pohreb uhradila matka z vlastných ušetrených peňazí a nie z účtu žalobcu. Žalovaný v 1. rade poukazoval aj na tú skutočnosť, že žalobca naďalej holduje alkoholu. Keď začne piť, nevie kedy prestať, počas oslavy menín žalovaného v 1. rade v júli 2021 museli pred ním schovávať fľaše s alkoholom, ktoré si sám priniesol, aby sa neopil do bezvedomia.

5. Žalovaná v 2. rade poukazovala na situácie, keď poručiteľ žalobcu prosil o pomoc v dome, žalobca povedal, že je z práce narobení a ide si ľahnúť. Otec párkrát padol z rebríka, pretože žalobca nemal záujem oberať ovocie. Mama ho takisto prosila, ale žalobca nemal záujem. Keď ho žalovaná v 2. rade poprosila o pomoc, jej pomohol, ale rodičom nie. Párkrát boli otca pozrieť v nemocnici, ale to bolo všetko. Vnučka Soňa otca nestrihávala, strihávalo ho žalovaná v 2. rade. Žalobca absolvoval rodinné návštevy a oslavy, kde rád stále popíjal alkohol. Podľa matky žalobca polroka neplatil za bývanie. Žalovaná v 2. rade nevie, kde dáva žalobca peniaze a či spláca úvery, čo si nabral. Žalobca sa nemení ani po smrti otca, je egocentrický a nemá záujem o rekonštrukciu domu, v ktorom spoločne bývajú. Žalovaná v 2. rade si dom sama opravuje. Keď jej malý spí, natiera a brúsi okná, odstraňuje špinu, čo zostala po rodine. Za 20 rokov, čo tu žalovaná v 2. rade nebývala a bola v zahraničí, nemala možnosť robiť aj na dome. Otec kým žil, robil si všetko sám, narobil sa. Žalovaná v 2. rade doma býva hlavne preto, aby takto po smrti otcovi pomohla, keď mu už nepomohla, kým žil. Otec bol veľmi dobrý a férový človek a je jej ľúto, že žalobca sa k nemu takto choval a nepomáhal, keď mohol.

6. Žalovaná v 3. rade sa v konaní vyjadrila písomne prostredníctvom právneho zástupcu. Argumentovala, že v čase spísania listiny o vydedení boli naplnené dôvody pre účinné vydedenie žalobcu z dôvodu jeho neprejavovania opravdivého záujmu o poručiteľa a zároveň, že trvalo viedol neusporiadaný život. Poručiteľ následne žalobcovi v zmysle § 480 Občianskeho zákonníka jeho predchádzajúce správanie neodpustil a listinu o vydedení nezrušil. Uvádzala, že žalobca opomenul uviesť obdobie, ktoré predchádzalo úmrtiu poručiteľa. Žalobca sa totiž z rodičovského domu na adrese 1. mája 180/5, Nitra odsťahoval, keď spolu so svojou manželkou vlastnil byt. Následne sa správal spôsobom, ktorým založil dôvod vydedenia, ku ktorému došlo v roku 2015, t. j. pred 6 rokmi, keď od svojho odsťahovania až do spísania listiny o vydedení neprejavoval o poručiteľa opravdivý záujem, zároveň začal viesť trvalo neusporiadaný život. Vznikli mu záväzky v značnej výške (pravdepodobne z hazardných hier) a

zároveň aj z nadmerného užívania látok spôsobujúcich závislosť. Na podklade uvedeného sa rozišiel so svojou manželkou a zároveň aj prišiel o vlastnícke právo k bytu. Je teda nepochybné, že žalobca sa v čase spísania listiny o vydedení správal spôsobom, ktorým naplnil Občianskym zákonníkom predpokladané dôvody pre vydedenie. Následne žalovaná v 3. rade spoločne s poručiteľom umožnili žalobcovi opätovne bývať v ich nehnuteľnosti. Vďaka tejto skutočnosti sa žalobca následne začal čiastočne správať spoločensky akceptovateľným spôsobom, keď sa zamestnal. Podmienkou tohto umožnenia návratu do rodičovského domu bolo, že mzda žalobcu bude zasielaná na bankový účet žalovanej v 3. rade za účelom pokrytia primeraných nákladov spojených s užívaním nehnuteľnosti žalobcom, pričom zvyšok peňažných prostriedkov bol žalobcovi každý mesiac vydaný. Žalovaná v 3. rade býva v spoločnej domácnosti so žalobcom aj v súčasnosti, avšak žalobca sa relevantným spôsobom o ňu nezaujíma a o rodinný dom sa nestará. Dôkaz, že žalobca uhradil poplatok za komunálny odpad, nepreukazuje, že by žalobca zabezpečoval chod domácnosti. Na pravde sa nezakladá ani tvrdenie, že mal zaplatiť trovy pohrebu poručiteľa alebo že mali byť uhradené z peňazí, ktoré chodili na účet žalovanej v 3. rade, prípadne ku ktorým mala mať žalovaná v 3. rade dispozičné oprávnenie. Za účelom preukázania týchto skutočností žalovaná v 3. rade predložila sumárny výpis z jej účtu za rok 2020 vedený vo VÚB banke, kde je vidieť, že posledný kreditný obrát bol vykonaný v mesiaci september 2020. Žalovaná v 3. rade výslovne odmieta tvrdenia žalobcu o tom, že mzda žalobcu mala chodiť na spoločný bankový účet, jednalo sa o účet vedený na jej meno. Žalobcovi bola z týchto prostriedkov odovzdávaná suma spravidla vo výške 200 eur, a to bez ohľadu na výšku mzdy žalobcu, t. j. či mzda žalobcu bola vo výške 774,67 eur alebo 468,74 eur. Skutočnosť, že žalobca je zamestnaný, neznamená, že žalobca by nemal pomáhať so starostlivosťou o nehnuteľnosť a príľahlé pozemky. Žalovaná v 3. rade namieta i tvrdenia žalobcu o tom, že žalobca má pracovať 12 hodín denne s nadčasmi.

7. Súd prvej inštancie spor rozhodol rozsudkom č. k. 19C/22/2021-88 zo dňa 6.12.2021 tak, že žalobu zamietol z dôvodu, že žalobca jeho tvrdenia o neexistencii dôvodov vydedenia nepreukázal.

8. Voči rozsudku súdu prvej inštancie podal žalobca odvolanie uvádzajúc, že súd prvej inštancie dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam. Opäť uviedol, že výplata zo zamestnania žalobcu bola posielaná na účet poručiťovej manželky. Byt na Štúrovej ulici v A., o ktorý mal žalobca prísť v dôsledku nesplácania, kupoval pred XX rokmi a poručiťefa do domácej liečby prepustili v roku 2020. Manželka poručiťefa čerpala finančné prostriedky z účtu, na ktorý bola vyplácaná aj mzda žalobcu, z ktorého účtu vyplácala žalobcovi a jeho dcére dvakrát 100 eur. Zostatok zostal na účte poručiťefa a jeho manželky. Žalobca opäť poukazoval na to, že bol v práci od rána 4.00 hod. do 20.00 hod., pomocným prácam na záhrade sa venoval vo voľnom čase, kúpil novú vodovodnú batériu a doteraz čaká, kto mu prispeje na faktúru. Žalobcovi sa podarilo vybaviť pre otca priepustku z psychiatrie na víkend a jeho dcéra ho prichystala na svadbu žalovanej v 2. rade. Žalobca poprel hrávanie hazardných hier a užívanie látok spôsobujúcich závislosť. V čase spísania listiny v roku 2015 nemal žalobca vlastnícke právo k nijakému bytu a rozvedený je od roku 2005. V roku 2021 žalobca zreparoval časť okien, ktoré potrebovali nutnú opravu, zryľovať časť záhrady, nedoplatok za spotrebované energie za rok 2020 spolu so žalovanou v 2. rade uhradili, keďže žalovaná v 3. rade sa rozhodla, že bude neplatič. Za december 2021 má nedoplatok už aj žalovaná v 2. rade.

9. O odvolaní žalobcu rozhodol Krajský súd v Nitre uznesením č. k. 25Co/34/2022-142 zo dňa 27.10.2022 tak, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na nové konanie a nové rozhodnutie. Odvolací súd dôvodil porušením práv strán sporu na spravodlivý súdny proces a poukazoval na nepreskúmateľnosť, predčasnosť a arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia. Podľa názoru odvolacieho súdu nie je možné rozhodnúť o neplatnosti, resp. platnosti listiny o vydedení bez toho, aby ju súd mal reálne k dispozícii. Do pozornosti súdu prvej inštancie dal odvolací súd ustanovenie § 185 ods. 2, 3 CSP, podľa ktorého môže súd aj bez návrhu vykonať dôkaz, ktorý vyplýva z verejných registrov, resp. aj dôkazy na zistenie, či sú splnené procesné podmienky.

10. Po vrátení veci odvolacím súdom súd prvej inštancie spor opäť prejednal na pojednávaní za prítomnosti žalobcu, žalovaných v 1. a 2. rade a právneho zástupcu žalovanej v 3. rade. V rámci dokazovania súd oboznámil obsah pripojeného spisu v dedičskom konaní po neb. poručiťovi a oboznámil sa aj s vyjadreniami sporových strán.

11. Z takto vykonaného dokazovania súd zistil nasledovný skutkový stav:

12. Z pripojeného spisu Okresného súdu Nitra sp. zn. 36D/207/2020 v dedičskom konaní po neb. U. O.ovi, zomr. X.XX.XXXX, naposledy bytom Nitra - Dolné Krškany vyplýva, že po nebohom poručiteľovi prebieha dedičské konanie. Prejednaním dedičstva bola súdom poverená notárka JUDr. Q. C.. Z výsledkov lustrácie osoby poručiteľa v Registri fyzických osôb vyplýva, že poručiteľ mal manželku - žalovaná v 3. rade a tri deti - žalobca, žalovaný v 1. a žalovaná 2. rade. Na č. l. 23 dedičského spisu je listina o vydedení spísaná vo forme notárskej zápisnice N 66/2015, NZ 16042/2015 na notárskom úrade JUDr. Gabriely Rehákovej, kde poručiteľ uviedol nasledovné: „Ja, Jaroslav O., na prípad svojej smrti vydedujem týmto z celého svojho hnutel'ného a nehnuteľného majetku, ktorý vlastním a budem vlastniť v čase svojej smrti, svojho syna Ľubomíra O.a, nar. 16.4.1977, bytom 949 05 Nitra, ul. 1. mája 5, v celosti, podľa § 469a ods. 1 písm. b), d) Občianskeho zákona, pretože o mňa ako o svojho otca neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejavovať a vedie trvalo neusporiadaný život, takže nemám istotu, že by dokázal rozumne hospodáriť s majetkom, ktorý by po mne nadobudol. Okrem tohto syna mám ešte manželku a dve deti, na ktoré toto vydedenie nevzťahujem. Podľa ustanovenia § 469a ods. 2 Občianskeho zákona určujem, že dôsledky vydedenia môjho syna sa vzťahujú aj na všetkých jeho potomkov v celom rozsahu a bez akéhokoľvek obmedzenia, nakoľko ani u nich nemám istotu, že by dokázali rozumne hospodáriť s mojím majetkom a že by sa dokázali riadne postarať o mňa a moju manželku. Toto je moja posledná vôľa.“ Zo zápisnice z pojednávania v predmetnej dedičskej veci vyplýva, že dňa 26.5.2021 sa na notárskom úrade JUDr. Veroniky Fandlovej v Nitre konalo pojednávanie, na ktorom notárka dedičov oboznámila s listinou o vydedení. Vydedený syn poručiteľa Ľubomír O. vyhlásil, že s listinou o vydedení nesúhlasí a neuznáva dôvody vydedenia. Notárka ako súdna komisárka preto uznesením č. k. 36D/207/2020-59 zo dňa 1.6.2021 žalobcovi uložila, aby v lehote jedného mesiaca od právoplatnosti predmetného uznesenia podal žalobu na Okresný súd Nitra proti žalovaným, v ktorej sa bude domáhať určenia, že je zákonným dedičom po poručiteľovi v prvej dedičskej skupine podľa § 473 Občianskeho zákonníka z dôvodu neexistencie dôvodu vydedenia uvedeného v listine o vydedení spísanej vo forme notárskej zápisnice dňa 12.5.2015 na Notárskom úrade JUDr. Gabriely Rehákovej. Uznesenie č. k. 36D/207/2020-59 nadobudlo právoplatnosť dňa 23.6.2021.

13. Z príjmového pokladničného dokladu Mesta Nitra zo dňa 14.4.2021 vyplýva prijatie platby vo výške 37 eur ako úhradu poplatku za komunálny odpad od Ľubomíra O.a.

14. Z kópie príjmového pokladničného dokladu vystaveného Pohrebnou službou Astra, Zoltán X., Q. XXX/XX, Nitra vyplýva vyúčtovanie nákladov na pohreb poručiteľa v sume 1 062,16 eur a úhrada týchto nákladov v hotovosti, a to v nadväznosti na objednávku týchto služieb žalovanou v 3. rade zo dňa 8.10.2020.

15. Z výpisu z účtu IBAN: X XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX vedeného na meno žalovanej v 3. rade za rok 2020 je preukázané, že na tento účet boli pripísané kreditné položky nasledovne: január 2020 - 786,54 eur, február 2020 - 774,67 eur, marec 2020 - 606,04 eur, apríl 2020 - 629,45 eur, máj 2020 - 468,74 eur, jún 2020 - 638,23 eur, júl 2020 - 573,08 eur, august 2020 - 551,28 eur, september 2020 - 776,11 eur, október 2020 - 0 eur, november 2020 - 0 eur a december 2020 - 0 eur.

16. Z potvrdenia SLUŽBYT NITRA, s.r.o., Pražská 33, 949 01 Nitra vyplýva, že zamestnancovi Ľubomírovi O.ovi bola v období od 5.3.2014 do 30.6.2015, od 1.1.2016 do 30.9.2020 čistá mzda vyplácaná na bankový účet č. 1669674351/0200. Výška čistej mzdy žalobcu u tohto zamestnávateľa je preukázaná z jednotlivých mzdových listov žalobcu za roky 2014 - 2020. Po odpočítaní zrážok (výživné) zamestnávateľ žalobcu vypočítal sumu na úhradu žalobcovi nasledovne: v roku 2014 za mesiace 03-12 v sume spolu 4 271,68 eur, v roku 2015 za mesiace 01-06 v sume spolu 2 906,24 eur, v roku 2016 v sume spolu 4 200,79 eur, v roku 2017 v sume spolu 4 044,84 eur, v roku 2018 v sume spolu 7 319,77 eur, v roku 2019 v sume spolu 8 936,03 eur a v roku 2020 za mesiace 01-09 v sume spolu 5 766,46 eur.

17. Právny zástupca žalovanej v 3. rade vyhotovil dňa 30.8.2021 písomný záznam o porade s pani Margitou Q., nar. 4.11.1940, bytom Novozámocká 150, Nitra - Dolné Krškany, v ktorom Margita Šišková vyhlásila, že bola svedkom udalostí na autobusovej zastávke základnej školy v Dolných Krškanoch, všimla si tam p. Ľubomíra O.a, ktorý sa postavil na cestu kadiaľ chodia autá a dal ruky hore. Ona ho stiahla, aby mohlo prejsť auto. Predpokladá, že mohol mať v tom čase vypité, keď sa toto stalo. Uvedené sa mohlo stať približne pred 10 rokmi vo večerných hodinách. K rodinným pomerom sa bližšie vyjadriť nevie, ona k nim na návštevu často nechodí, a preto sa nevie vyjadriť, či Ľubomír O. pravidelne užíva alkohol. To by vedela uviesť jeho mama Anna O.. Pokiaľ vie, tak má každý v dome svoje bývanie, ale

chodí tam málo. Sú traja súrodenci. Keď k nim ona prišla, tak s p. Ľubomírom O.om nemala žiadne problémy. V minulosti nebola svedkom žiadneho incidentu ohľadne správania p. Ľubomíra O.a vo vzťahu k jeho rodičom a ani nevie uviesť, či bol vydedený.

18. Z potvrdenia o návšteve školy Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva zo dňa 6.1.2023 vyplýva, že Soňa O., nar. 21.5.2001 je študentkou 2. ročníka študijného programu sociálna práca - denná forma, bakalársky, I. stupeň so štandardnou dĺžkou štúdia 3 roky.

19. Podľa § 461 ods. 1 Občianskeho zákonníka dedí sa zo zákona, zo závetu alebo z oboch týchto dôvodov.

20. Podľa § 469a ods. 1 Občianskeho zákonníka, poručiteľ môže vydediť potomka, ak

- a) v rozpore s dobrými mravmi neposkytol poručiteľovi potrebnú pomoc v chorobe, v starobe alebo v iných závažných prípadoch,
- b) o poručiteľa trvalo neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejavovať,
- c) bol odsúdený pre úmyselný trestný čin na trest odňatia slobody v trvaní najmenej jedného roka,
- d) trvalo vedie neusporiadaný život.

21. Podľa § 469a ods. 2 Občianskeho zákonníka pokiaľ to poručiteľ v listine o vydedení výslovne určí, vzťahujú sa dôsledky vydedenia aj na osoby uvedené v § 473 ods. 2 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1964/40/20190130>>.

22. Podľa § 469a ods. 3 Občianskeho zákonníka o náležitostiach listiny o vydedení a o jej zrušení platia obdobne ustanovenia § 476 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1964/40/20190130>> a 480 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1964/40/20190130>>; v listine však musí byť uvedený dôvod vydedenia.

23. Podľa § 476 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka poručiteľ môže závet buď napísať vlastnou rukou, alebo ho zriadiť v inej písomnej forme za účasti svedkov alebo vo forme notárskej zápisnice. V každom zaveru musí byť uvedený deň, mesiac a rok, kedy bol podpísaný, inak je neplatný.

24. Podľa § 480 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka závet sa zrušuje neskorším platným zavetom, pokiaľ popri ňom nemôže obstať, alebo odvolaním závetu; odvolanie musí mať formu, aká je potrebná pre závet. Poručiteľ zruší závet aj tým, že zničí listinu, na ktorej bol napísaný.

25. Podľa § 137 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len CSP) žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o

- a) splnení povinnosti,
- b) nároku na usporiadanie práv a povinností strán, ak určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu,
- c) určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu, alebo
- d) určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu.

26. Podľa § 194 ods. 1 CMP zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len CMP) ak rozhodnutie o dedičskom práve závisí od zistenia sporných skutočností, odkáže súd uznesením po márnom pokuse o zmier toho z dedičov, ktorého dedičské právo sa javí ako menej pravdepodobné, aby určenie spornej skutočnosti uplatnil žalobou. Na podanie žaloby určí lehotu, ktorá nesmie byť kratšia ako jeden mesiac.

27. Z vykonaného dokazovania vyplýva, že na Okresnom súde Nitra sa pod sp. zn. 36D/207/2020 vedie dedičské konanie vo veci prejednávania dedičstva po poručiteľovi U. O.ovi, zomr. X.XX.XXXX, naposledy bytom Nitra - Dolné Krškany. Poručiteľ zomrel so zanechaním listiny o vydedení, ktorej platnosť žalobca namieta a bol preto uznesením notárky zo dňa 1.6.2021 odkázaný na podanie žaloby, ktorou súd určí, že je zákonným dedičom po poručiteľovi. Súd žalobu v tomto konaní právne posúdil ako žalobu podľa § 137 písm. d) CSP o určenie právnej skutočnosti. V zmysle citovaného zákonného ustanovenia je žaloba o určenie právnej skutočnosti prípustná, ak to ustanovuje osobitný predpis. Osobitným predpisom v tomto prípade § 194 ods. 1 CMP. Ustanovenie § 194 CMP <<https://www.beck->

online.sk/bo/document-view.seam?documentId=pj5f6mrqge2v6mjpgexhaylsmtfxyelgfyuysna> možnosť (prípustnosť) žaloby o určenie spornej skutočnosti súvisiacej s dedičským právom viaže výlučne priamo na uznesenie dedičského súdu, ktorým súd (po márnom pokuse o zmier) toho z dedičov, ktorého dedičské právo sa javí ako menej pravdepodobné, odkázal, aby určenie spornej skutočnosti uplatnil žalobou. Z uznesenia notárky vyplýva, že v dedičskom konaní zostala skutočnosť, či je žalobca zákonným dedičom po poručiteľovi sporná, a preto notárka odkázala žalobcu na podanie žaloby. Žalobca bol v zmysle predmetného uznesenia odkázaný na podanie žaloby v lehote do 1 mesiaca od právoplatnosti uznesenia. Keďže uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 23.6.2021 a žalobca žalobu podal dňa 1.6.2021, súd konštatuje, že žalobca podal žalobu včas, žaloba je s poukazom na citované zákonné ustanovenia procesne prípustná, a preto sa ňou súd ďalej meritórne zaoberal.

28. Z výsledkov lustrácie osoby neb. Jaroslava O. a v Registri fyzických osôb v rámci dedičského konania bolo zistené, že žalobca je synom poručiteľa a zároveň je preukázané, že žalobca bol uznesením notárky odkázaný na podanie žaloby o určenie spornej skutočnosti. Žalobca preto je v tomto konaní aktívne vecne legitimovaný. Žalobca ako žalovaných označil všetky osoby, ktoré sú dedičmi po poručiteľovi (žalovaní v 1. a 2. rade ako potomkovia poručiteľa a žalovaná v 3. rade ako manželka poručiteľa), títo sú v konaní pasívne vecne legitimovaní. Súd konštatuje, že vecná legitimácia strán sporu v tomto konaní je daná.

29. Poručiteľ Jaroslav O. listinou o vydedení spísanou dňa 12.5.2015 vo forme notárskej zápisnice notárkou JUDr. Gabrielou Rehákovou, notársky úrad so sídlom v Nitre, vydedil žalobcu z dôvodu, že žalobca o poručiteľa neprejavoval opravdivý záujem, ktorý by ako syn mal prejavovať a trvalo viedol neusporiadaný život.

30. Vychádzajúc z ustanovení Občianskeho zákonníka súd uvádza, že vydedenie je jednostranný právny úkon. Jedná sa o výslovný prejav poručiteľovej vôle, ktorým sa odníma potomkovi ako neopomenuteľnému dedičovi právo, ktoré by mu inak patrilo podľa zákona (neopomenuteľný dedič zo zákona nededí, teda nemá právo ani na svoj zákonný podiel). Vydedenie ako jednostranný právny úkon poručiteľa musí spĺňať určité materiálne a formálne náležitosti. V prejednávacom prípade po formálnej stránke nie je možné listine o vydedení vytknúť nijaké nedostatky. V konaní nebolo sporným, že v čase spísania listiny o vydedení mal poručiteľ spôsobilosť na právne úkony, nebolo preukázané, že by mu bola spôsobilosť obmedzená zdravotnými problémami či požívaním alkoholických nápojov. Listina o vydedení bola vyhotovená vo forme notárskej zápisnice, bol v nej uvedený deň, mesiac a rok jej zriadenia a bola podpísaná notárkou, ktorá k nej pripojila aj odtlačok úradnej pečiatky. Súd mal tiež preukázané, že listina o vydedení bola vo forme notárskej zápisnice spísaná na žiadosť poručiteľa a je vlastnoručne ním podpísaná, pričom poručiteľ takto prejavil svoju poslednú vôľu, čo žalobca nespochybnil. Materiálnou náležitosťou vydedenia je existencia konkrétneho dôvodu vydedenia uvedeného v zákone. Ustanovenie § 469a ods. 1 taxatívne vypočítava dôvody vydedenia. Pre všetky dôvody je charakteristické negatívne správanie sa potomka v rozpore s dobrými mravmi. Dôvod vydedenia sa musí uviesť v listine o vydedení a tento dôvod musí existovať už v čase pred prejavom poručiteľovej vôle v listine o vydedení. V danom prípade poručiteľ žalobcu vydedil s poukazom na dva zákonné dôvody, a to že žalobca o poručiteľa neprejavoval opravdivý záujem, ktorý by ako syn mal prejavovať (§ 469a ods. 1 písm. b/ Občianskeho zákonníka) a žalobca trvalo viedol neusporiadaný život (§ 469a ods. 1 písm. d/ Občianskeho zákonníka). Po vykonaní dokazovania súd dospel k záveru, že žalobca existenciu týchto dôvodov v čase spísania listiny o vydedení nespochybnil.

31. Vo vzťahu k neprejavovaniu opravdivého záujmu žalobcu o jeho otca súd uvádza, že v danom prípade mal z vyjadrení žalovaných preukázané, že žalobca sa o svojho otca nezaujímal, nepomáhal mu a hoci žili v jednej domácnosti, žalobca sa správal ako nájomník a poručiteľovi pomôcť odmietal. Takéto správanie sa žalobcu vo vzťahu k poručiteľovi potvrdili zhodne všetci traja žalovaní. Žalovaný v 1. rade poukázal na prípady, kedy žalobca odmietal otcovi pomôcť s odôvodnením, že nemá čas, ide do práce alebo prišiel z práce. Aj žalovaná v 2. rade potvrdila, že žalobca otcovi, ktorý ho požiadal o pomoc povedal, že je narobený a ide si ľahnúť. Otec párkrát spadol zo stromu, pretože žalobca otcovi nepomohol ani pozbierať ovocie. Žalobca síce uvádzal, že je zamestnaný od rána 4:00 do 20:00 hod. a pomocným prácam v záhradke sa venuje vo voľnom čase, jeho tvrdenia o pomoci poručiteľovi však preukázané neboli. Prejavovanie záujmu žalobcu o svojho otca nie je možné vyvodiť z toho, že žalobca mal kúpiť vodovodnú batériu, pretože bolo preukázané, že žalobca si ju mal kupovať pre seba, dokonca po smrti otca. Záujem žalobcu o otca nevyplýva ani z tej skutočnosti, že výplata žalobcu

mala byť zasielaná na účet žalovanej v 3. rade, čo boli hlavné argumenty, ktoré žalobca v priebehu konania uvádzal. Žalobca síce preukázal, že jeho zamestnávateľ SLUŽBYT NITRA, s.r.o. mu v rokoch 2014-2020 výplatu posielal na účet IBAN: SK96 XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX, ktorý je vedený na meno žalovanej v 3. rade, uvedené však neznamená, že žalobca sa mal finančne podieľať na starostlivosti o poručiteľa. Z vyjadrení žalovaných je totiž zrejme, že skutočným dôvodom, pre ktorý si žalobca nechal svoju výplatu posielat' na účet svojej matky bolo, že žalobca mal dlhy, a preto nemohol mať v banke účet. N. jednoznačne odmietli aj akékoľvek tvrdenia žalobcu o tom, že takýmto spôsobom mal žalobca poskytovať otcovi finančnú výpomoc v súvislosti s jeho liečbou. Tvrdenia žalobcu o financovaní liečby poručiteľa vyvrátil žalovaný v 1. rade, ktorý sa na pojednávaní vyjadril, že liečbu poručiteľa preplácala zdravotná poisťovňa, nebolo potrebné nič doplácať. Žalovaný podľa názoru súdu ďalej celkom logicky odôvodnili, že skutočným dôvodom, pre ktorý bola mzda žalobcu na účet jeho matky, žalovanej v 3. rade zasielaná, bolo okrem už uvádzaných záväzkov žalobcu voči veriteľom, pokrytie primeraných nákladov spojených s bývaním žalobcu v rodičovskom dome. Nebolo preukázané ani tvrdenie žalobcu o financovaní nákladov pohrebu poručiteľa, keď súd mal z predložených listinných dokladov, a to príjmového pokladničného dokladu Pohrebnej služby Astra, objednávky ako aj z vyjadrení žalovanej v 3. rade preukázané, že tieto náklady hradila žalovaná v 3. rade. K uvedenému súd navyše doplní, že aj pokiaľ by žalobca financovanie pohrebu ním samotným a z jeho finančných prostriedkov preukázal, uvedené by bez ďalšieho nebolo spôsobilé existenciu dôvodov vydedenia v listine o vydedení zo dňa 12.5.2015 spochybnit'. Dôkazom preukazujúcim záujem žalobcu o otca nemôže byť doklad o platbe za komunálny odpad zo dňa 14.4.2021. Táto platba bola realizovaná tiež po smrti poručiteľa. Súd dôrazne pripomína, že existencia dôvodov vydedenia sa posudzuje vždy za obdobie pred napísaním listiny o vydedení, čo v súdnej veci znamená pred 12.5.2015. Toto je možné konštatovať aj vo vzťahu k tvrdeniam žalobcu, že poručiteľa navštevoval vo Veľkom Záluží. Žalobca v tomto konaní žiaden relevantný dôkaz na podporu svojich tvrdení o jeho bezkonfliktnom spolunažívaní s poručiteľom a neexistencii dôvodov vydedenia v období pred spísaním listiny o vydedení nepredložil.

32. Podľa názoru súdu žalobca nespochybnil ani druhý dôvod pre jeho vydedenie, teda, že trvalo viedol neusporiadaný život. K tomuto dôvodu súd uvádza, že text zákona bližšie nešpecifikuje, čo sa myslí pod pojmom „trvalo neusporiadaný život“. V komentári k citovanému zákonnému ustanoveniu je uvedené, že „neusporiadaný život by mohol naplňovať život človeka závislého od alkoholu, drog, hazardných hier, hracích automatov, a s tým spojené zadlžovanie, úmyselné vyhýbanie sa práci a pod. Pôjde o negatívne závažné odchýlky od bežného spôsobu života, ktoré ohrozujú potomka alebo jeho rodinu. Musí ísť o trvalý stav.“ (Števec, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 ? 450. Komentár. 2. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2019, komentár k ust. § 469a). V súdnej veci bolo z vyjadrení žalovaných preukázané, že žalobca pred spísaním listiny o vydedení nadmerne požíval alkohol, peniaze míňal na hazardné hry a takto si privodil dlžoby. Tvrdenia žalovaných o požívaní alkoholu žalobcom potvrdzuje aj vyjadrenie Margity Q. v písomnom zázname právneho zástupcu žalovanej v 3. rade (č. I. 82 spisu). Táto uviedla, že žalobcu videla pod vplyvom alkoholu uprostred cesty, kadiaľ chodia autá, pričom ona ho z cesty stiahla, aby ho auto neprešlo. Žalobca síce tvrdil, že alkohol nepožíva, nerobí mu dobre, ale na podporu svojich tvrdení žiaden relevantný dôkaz nepredložil. Vedenie usporiadaného života nie je možné vyvodit' len zo samotnej skutočnosti, že žalobca sa zamestnal. Hoci existencia pracovného pomeru žalobcu u zamestnávateľa je nepochybne pozitívnou skutočnosťou, táto bez ďalšieho neznamená, že žalobca bol dostatočne zodpovedný a dôvody pre jeho vydedenie neboli dané. Vychádzajúc z obsahu listiny o vydedení zo dňa 12.5.2015 súd existenciu dôvodov vydedenia žalobcu predpokladá a bolo vecou žalobcu, aby predložil také dôkazy, ktoré by tvrdili opak skutočností uvádzaných poručiteľom v listine o vydedení. Poručiteľ v listine o vydedení jasne uviedol, že žalobca viedol trvalo neusporiadaný život, a preto poručiteľ nemal istotu, že by žalobca dokázal rozumne hospodáriť s majetkom, ktorý by po poručiteľovi nadobudol. Žalobca existenciu týchto dôvodov nevyvrátil. Súd považuje za potrebné opäť upriamiť pozornosť na tú skutočnosť, že existenciu dôvodov pre vydedenie žalobcu bolo nutné skúmať za obdobie predchádzajúce spísaniu listiny o vydedení. Veľká časť dôkazov, ktoré žalobca predkladal, ako aj skutkové okolnosti, ktoré v konaní popisoval, sa týkali obdobia po spísaní spornej listiny o vydedení. Žalovaná v 3. rade dokonca pripustila, že žalobca sa neskôr (po roku 2015) začal čiastočne správať spoločensky akceptovateľným spôsobom, táto neskoršia zmena spôsobu života však nie je spôsobilá existenciu dôvodov vydedenia v čase spísania listiny o vydedení spochybnit', pretože nebolo preukázané, že poručiteľ mal listinu o vydedení zničiť, odvolať, prípadne zriadiť listinu s iným obsahom odlišným od obsahu spornej listiny.

33. Súd dospel k záveru, že boli splnené formálne a materiálne náležitosti listiny o vydedení, a preto súd žalobu v celom rozsahu ako nedôvodnú zamietol.

34. Podľa § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

35. Podľa § 257 CSP výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

36. Podľa § 262 ods. 1 CSP o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

37. Pretože týmto rozhodnutím sa konanie končí, súd v zmysle citovaných ustanovení rozhodoval aj o náhrade trov konania. Súd žalobu zamietol, čo znamená, že procesný úspech v konaní dosiahli žalovaní a vznikol im nárok na náhradu trov konania. Žalovaní v 1. a 2. rade náhradu trov konania nežiadali priznať. Žalovanej v 3. rade, ktorá bola v konaní zastúpená advokátom, vznikli trovy konania, preto jej súd priznal nárok na ich náhradu voči žalobcovi v celom rozsahu (100 %). Dôvody hodné osobitného zreteľa podľa § 257 CSP súd v prejednávacom spore nezhliadol, na tieto žalobca ani nepoukazoval.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia prostredníctvom Okresného súdu Nitra na Krajský súd v Nitre. (§362 ods. 1 CSP)

V odvolaní sa uvedie, ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, podpis a spisová značka tohto konania. (§ 127 ods. 1 a ods. 2 CSP) V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). (§ 363 CSP)

Rozsah , v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania. (§ 364 CSP)

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že a) neboli splnené procesné podmienky, b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. (§ 365 ods. 1 CSP)

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej. (§ 365 ods. 2 CSP)

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania. (§ 365 ods. 3 CSP)

Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa zákona č. 233/1995 Z.z. o exekútoroch a exekučnej činnosti v platnom znení.